

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВОДНОГО ГОСПОДАРСТВА ТА
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ**

Навчально-науковий інститут агроєкології та землеустрою

05-01-63S

СИЛАБУС навчальної дисципліни		SYLLABUS	
Кормовиробництво з основами тваринництва		Fodder production with the basics of animal husbandry	
Шифр за освітньою програмою	OK 25	Code in Degree Programme	
Освітній рівень: бакалаврський (перший)		Level of Education: Bachelor's (first)	
Галузь знань Аграрні науки та продовольство	20	Fields of knowledge Agricultural Sciences and Food	
Спеціальність Агрономія	201	Field of Study: Agronomy	
Освітня програма: Агрономія		Degree Programme: Agronomy	

РІВНЕ – 2023

Силабус навчальної дисципліни «Кормовиробництво з основами тваринництва» для здобувачів вищої освіти ступеня «бакалавр», які навчаються за освітньо-професійною програмою «Агрономія», за спеціальністю 201 «Агрономія». НУВГП. 2023. 14 с.

ОПП на сайті університету: <http://ep3.nuwm.edu.ua/23052/>

Розробник силабусу: *е-підпис* Володимирець В.О., к.б.н., доц., доцент кафедри агрохімії, ґрунтознавства та землеробства; Солодка Т.М., к.с.-г.н., доц., доцент кафедри агрохімії, ґрунтознавства та землеробства

Силабус схвалений на засіданні кафедри агрохімії, ґрунтознавства та землеробства

Протокол № 8 від «06» лютого 2023 року

Завідувач кафедри агрохімії, ґрунтознавства та землеробства

е-підпис Колесник Т.М., к.с.-г.н., доцент.

Керівник освітньої програми

е-підпис Колесник Т.М., к.с.-г.н., доцент.

Схвалено науково-методичною радою з якості ННІАЗ

Протокол № 7 від «7» лютого 2023 року

Голова науково-методичної ради з якості ННІАЗ

e-підпис Прищепи А.М., д.с.-г.н., професор.

© Володимирець В.О., 2023

© НУВГП, 2023

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ

Ступінь вищої освіти	<i>Бакалавр</i>
Освітня програма	<i>Агрономія</i>
Спеціальність	<i>201 Агрономія</i>
	-
	<u><i>денна форма:</i></u>
	<i>4-ий рік навчання,</i>
Рік навчання, семестр	<i>7-ий семестр;</i>
	<u><i>заочна форма:</i></u>
	<i>4-ий рік навчання,</i>
	<i>8-ий семестр;</i>
Кількість кредитів	<i>3,5 кредити ЄКТС</i>
	-
Лекції:	<u><i>денна форма (з елементами дуальної):</i></u>
	<i>24 години</i>
Практичні заняття:	<i>18 годин</i>
	<i>63 години</i>
Самостійна робота:	-
Лекції:	<u><i>заочна форма:</i></u>
Практичні заняття:	<i>6 годин</i>
Самостійна робота:	<i>4 години</i>
	<i>95 годин</i>
Форма навчання	<i>Денна (з елементами дуальної), заочна</i>
Форма підсумкового контролю	<i>Залік</i>
Мова викладання	<i>Українська</i>

ІНФОРМАЦІЯ ПРО РОЗРОБНИКА

Лектор	<i>Володимирець Віталій Олександрович, доцент, кандидат біологічних наук, доцент кафедри агрохімії, ґрунтознавства та землеробства</i>
Вікіситет	https://wiki.nuwm.edu.ua/index.php/Володимирець_Віталій_Олександрович

ORCID	https://orcid.org/0000-0003-2782-300X v.o.volodymyrets@nuwm.edu.ua ;
Канали комунікації	https://exam.nuwm.edu.ua/course/view.php?id=171
Асистент	<i>Солодка Тетяна Миколаївна, доцент, кандидат</i>
Вікіситет	<i>сільськогосподарських наук, доцент кафедри агрохімії, ґрунтознавства та землеробства</i>
Канали комунікації	https://wiki.nuwm.edu.ua/index.php/Солодка_Тетяна_Миколаївна t.m.solodka@nuwm.edu.ua

Мета та завдання

«Кормовиробництво з основами тваринництва» є прикладною галуззю знань, що вивчає особливості утримання, годівлі та розведення сільськогосподарських тварин, різні технології вирощування, заготівлі та зберігання видів кормів. Вона вивчає теоретичні питання та практичні аспекти організації кормової бази та забезпечення нею галузей тваринництва у відповідності з потребами.

Мета викладання навчальної дисципліни «Кормовиробництво з основами тваринництва» полягає у пізнанні основ технологій ведення тваринництва та технологій організації кормовиробництва.

Основними завданнями навчальної дисципліни є: знання елементів системи тваринництва; розуміння залежності продуктивності вирощуваних тварин від різних факторів; знання технології утримання та розведення різних видів сільськогосподарських тварин; розуміння ролі кормової бази та повноцінної годівлі для продуктивності сучасного тваринництва; знання класифікації та особливостей різних видів кормів; знання принципів і методів оцінки якості кормів; знання технологій організації кормовиробництва у господарствах; розуміння принципів організації кормових сівозмін.

Посилання на розміщення освітнього компоненту на навчальній платформі Moodle, на платформі освітніх програм та їхніх освітніх компонентів

<https://exam.nuwm.edu.ua/course/view.php?id=171>

<http://ep3.nuwm.edu.ua/23052/>

Передумови вивчення

(місце освітнього компоненту в структурно-логічній схемі)

Вивчення дисципліни «Кормовиробництво з основами тваринництва» базується на знаннях, отриманих із навчальних дисциплін «Ботаніка», «Екологія», «Фізіологія рослин», «Генетика», «Рослинництво», «Землеробство з основами гербології», «Агрохімія». Дисципліни, для вивчення яких обов'язкові знання даної дисципліни: «Система застосування добрив», «Охорона ґрунтів», «Технологія зберігання та переробки продукції рослинництва».

Компетентності	Освітня компонента «Кормовиробництво з основами тваринництва» формує наступні загальні, фахові та предметні компетентності: ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми з агрономії, що передбачає застосування теорій та методів відповідної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов. ЗКЗ. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
----------------	--

ЗК6. Знання та розуміння предметної області та розуміння предметної діяльності.

ЗК7. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

СК1. Здатність використовувати базові знання основних підрозділів аграрної науки.

СК2. Здатність вирощувати, розмножувати сільськогосподарські культури та здійснювати технологічні операції з первинної переробки і зберігання продукції.

СК4. Здатність застосовувати знання та розуміння фізіологічних процесів сільськогосподарських рослин для розв'язання виробничих технологічних задач.

СК8. Здатність розв'язувати широке коло проблем та задач у процесі вирощування сільськогосподарських культур шляхом розуміння їхніх біологічних особливостей та використання як теоретичних, так і практичних методів.

ПРН4. Порівнювати та оцінювати сучасні науково-технічні досягнення у галузі агрономії.

ПРН9. Володіти на операційному рівні методами спостереження, опису, ідентифікації, класифікації, а також культивування об'єктів і підтримання стабільності агроценозів із збереженням природного різноманіття.

ПРН10. Аналізувати та інтегрувати знання із загальної та спеціальної професійної підготовки в обсязі, необхідному для спеціалізованої професійної роботи у галузі агрономії.

ПРН11. Ініціювати оперативне та доцільне вирішення виробничих проблем відповідно до зональних умов.

ПРН13. Проектувати та організовувати заходи вирощування високоякісної сільсько-господарської продукції та відповідно до чинних вимог.

ПРН14. Інтегрувати й удосконалювати виробничі процеси вирощування сільськогосподарської продукції відповідно до чинних вимог.

Програмні результати навчання

Структура та зміст освітнього компонента

Денна форма навчання   Лекції – 24 години; практичні заняття – 18 годин; самостійна робота – 63 години.

Заочна форма навчання   Лекції – 6 годин; практичні заняття – 4 години; самостійна робота – 95 годин.

Змістовий модуль 1

ЕЛЕМЕНТИ СИСТЕМИ ТВАРИННИЦТВА

Тема 1. Тваринництво та кормовиробництво як важливі галузі сільського господарства

Результати   Кількість годин: Лінк теми на MOODLE та інші електронні ресурси:
навчання   лекційні – 2/0,5*   <https://exam.nuwm.edu.ua/course/view.php?id=171> (тема 1);

самостійна робота   <https://exam.nuwm.edu.ua/course/view.php?id=171#section-4>
ПРН4   – 5/8*   (Зінченко, с. 3-8);

ПРН11

ПРН13		http://dspace.pnpu.edu.ua/ Основи тваринництва (Титаренко, с. 5, 7-14).
<i>Опис теми</i>		Місце та роль тваринництва як галузі сільського господарства та економіки. Галузева структура тваринництва, її зв'язок із природними умовами, історичними та соціально-економічними особливостями. Значення кормовиробництва для розвитку тваринництва, його сучасний стан. Тваринництво та кормовиробництво як навчальні дисципліни, їхнє завдання.
		Самостійна робота: Галузі тваринництва, їхній історичний розвиток.
		Тема 2. Системи тваринництва. Поняття про конституцію, екстер'єр та породу сільськогосподарських тварин
<u>Результати навчання</u>	Кількість годин: лекційні – 2/0,5*	Лінк теми на MOODLE та інші електронні ресурси: https://exam.nuwm.edu.ua/course/view.php?id=171 (тема 2);
ПРН9	самостійна робота – 5/8*	http://dspace.pnpu.edu.ua/ Основи тваринництва (Титаренко, с. 28-47).
ПРН11		
<i>Опис теми</i>		Поняття про систему тваринництва, її складові елементи. Системи тваринництва та їхні особливості. Поняття про конституцію, екстер'єр та інтер'єр тварин, їхнє врахування для визначення виробничого напрямку та продуктивності сільськогосподарських тварин. Породний склад основних видів сільськогосподарських тварин в Україні.
		Самостійна робота: Формування різних систем тваринництва. Походження порід тварин.
		Тема 3. Індивідуальний розвиток тварин. Продуктивність тварин
<u>Результати навчання</u>	Кількість годин: лекційні – 2/0,5*	Лінк теми на MOODLE та інші електронні ресурси: https://exam.nuwm.edu.ua/course/view.php?id=173 (тема 3); https://exam.nuwm.edu.ua/course/view.php?id=173#section-3 (Молоцький та ін., с. 99-127);
ПРН11	практичні – 4/1*	
	самостійна робота – 6/8*	https://exam.nuwm.edu.ua/course/view.php?id=173#section-3 (Мазур та ін., с. 28-34);
-		Методичні вказівки – https://ep3.nuwm.edu.ua/24997/ (с. 5-16).
<i>Опис теми</i>		Поняття про ріст і розвиток тварин, їхні закономірності. Облік росту та розвитку. Цілеспрямоване вирощування молодняка. Продуктивність, її основні види. Облік і оцінка продуктивності сільськогосподарських тварин.
-		Практичне заняття 1: Розрахунок середньодобового приросту сільськогосподарських тварин.
-		Практичне заняття 2: Оцінка та облік молочної й м'ясної продуктивності тварин.
		Самостійна робота: Закономірності росту та розвитку тварин. Формування продуктивності тварин.
		Тема 4. Утримання тварин. Розведення тварин і селекційна робота
<u>Результати навчання</u>	Кількість годин: лекційні – 2/0,5*	Лінк теми на MOODLE та інші електронні ресурси: https://exam.nuwm.edu.ua/course/view.php?id=171 (тема 4);
ПРН11	самостійна робота – 5/7*	http://dspace.pnpu.edu.ua/ Основи тваринництва (Титаренко, с. 53-66).
-		
<i>Опис теми</i>		Способи утримання різних видів сільськогосподарських тварин, їхні особливості та економічна оцінка. Чистопородне розведення сільськогосподарських тварин.
-		

Суть і значення відбору та підбору для продуктивності тварин. Промислове схрещування тварин. Міжпородне схрещування.

Самостійна робота: Проблеми та перспективи міжпородного та міжвидового схрещування. Підбір і добір пар.

Тема 5-6. Годівля тварин. Корми

		Лінк теми на MOODLE та інші електронні ресурси:
		https://exam.nuwm.edu.ua/course/view.php?id=171 (тема 5-6);
<u>Результати</u>		https://exam.nuwm.edu.ua/course/view.php?id=171#section-4
<u>навчання</u>	Кількість годин: лекційні – 4/1*	(Зінченко, с. 3-8);
ПРН4	практичні – 6/1*	https://buklib.net/books/34112/ ;
ПРН11	самостійна робота	https://www.fibl.org/fileadmin/documents/shop/4361-cattle-feeding-ua.pdf ;
ПРН14	– 11/16*	https://uk.competentgarden.com/6572996-how-and-what-to-feed-pigs-feeding-basics-diet-and-feeding-methods ;
-		https://feedlife.com.ua/ua/info/chem-kormit-kur-nesushek/ ;
		Методичні вказівки – https://ep3.nuwm.edu.ua/24997/ (с. 16-35).
		Зоотехнічні вимоги до організації кормової бази та годівлі тварин. Поняття про корми, їхня класифікація та особливості. Хімічний склад кормів, перетравлюваність поживних речовин. Розвиток підходів до оцінювання якості кормів. Показники якості та поживності кормів. Фактори поліпшення та причини погіршення якості різних видів кормів. Організація й технологія годівлі різних видів сільськогосподарських тварин.

Опис теми

-	Практичне заняття 3: Оцінка якості та поживності кормів.
-	Практичне заняття 4: Складання кормових раціонів для ВРХ і свиней.
-	Практичне заняття 5: Складання кормових раціонів для овець і птахів.
-	Самостійна робота: Хімічний склад кормів і їхня залежність від різних факторів. Годівля різних видів сільськогосподарських тварин за інтенсивної технології вирощування.

Змістовий модуль 2

ТЕХНОЛОГІЇ ОТРИМАННЯ, ВИРОЩУВАННЯ ТА ЗАГОТІВЛІ КОРМІВ

Тема 7. Кормова площа та її основи

Результати

<u>навчання</u>	Кількість годин: лекційні –	Лінк теми на MOODLE та інші електронні ресурси:
ПРН4	2/0,5*	https://exam.nuwm.edu.ua/course/view.php?id=171 (тема 7);
ПРН10	самостійна робота	https://exam.nuwm.edu.ua/course/view.php?id=171#section-4
ПРН11	– 5/8*	(Зінченко, с. 57-100).
ПРН13		

Поняття про кормову площу, її складові. Продуктивність кормової площі. Організаційно-господарські та економічні основи кормової площі. Біологічні основи кормової площі. Агротехнічні основи кормової площі. Поєднання технологічних операцій під час вирощування кормових культур. Агрохімічні основи кормової площі. Меліоративні та екологічні основи кормової площі.

Опис теми

- **Самостійна робота:** Підбір культур і їхніх сортів для кормової площі.

Тема 8. Баланс кормів господарства. Конвеєрне виробництво кормів

Результати

<u>навчання</u>	Кількість годин:	Лінк теми на MOODLE та інші електронні ресурси:
ПРН4	лекційні – 2/0,5*	https://exam.nuwm.edu.ua/course/view.php?id=171 (тема 8);
ПРН10	практичні – 2/1*	https://exam.nuwm.edu.ua/course/view.php?id=171#section-4
ПРН11	самостійна робота – 5/8*	(Зінченко, с. 100-126); Методичні вказівки – https://ep3.nuwm.edu.ua/24997/ (с. 35-40).
ПРН13		

Опис теми Джерела надходження кормів для різних видів і груп сільськогосподарських тварин і статті їхніх витрат. Розрахунок балансу кормів. Поняття про зелений конвеєр, загальні принципи його розробки. Силосно-сінажний конвеєр.

Практичне заняття 6: Складання схеми зеленого конвеєру.

Самостійна робота: Загальні підходи до розробки та організації зеленого конвеєру.

Тема 9. Організація польового кормовиробництва

Результати

<u>навчання</u>	Кількість годин:	Лінк теми на MOODLE та інші електронні ресурси:
ПРН4	лекційні – 2/0,5*	https://exam.nuwm.edu.ua/course/view.php?id=171 (тема 9);
ПРН9	практичні – 2/-	https://exam.nuwm.edu.ua/course/view.php?id=171#section-4
ПРН11	самостійна робота – 6/8*	(Зінченко, с. 236-262); Методичні вказівки – https://ep3.nuwm.edu.ua/24997/ (с. 41-46).
ПРН13		
ПРН14		

Опис теми Планування та організація кормової бази. Організація кормових сівозмін, їхні основні види. Агроекономічне та біоенергетичне оцінювання кормових сівозмін. Прийоми підвищення продуктивності кормових сівозмін. Досвід вирощування кормових культур за новітніми європейськими технологіями.

Практичне заняття 7: Організація польових сівозмін.

Самостійна робота: Заходи підвищення продуктивності кормових сівозмін.

Тема 10. Використання кар'єрних виробок і піщаних земель у польовому кормовиробництві

Результати

<u>навчання</u>	Кількість годин:	Лінк теми на MOODLE та інші електронні ресурси:
ПРН4	лекційні – 2/0,5*	https://exam.nuwm.edu.ua/course/view.php?id=171 (тема 10);
ПРН9	самостійна робота – 5/8*	https://exam.nuwm.edu.ua/course/view.php?id=171#section-4
ПРН11		(Зінченко, с. 262-275).
ПРН14		

Опис теми Біологічна рекультивация кар'єрних виробок. Видовий склад кормових і зернокормових культур для біологічної рекультивации, особливості їхнього вирощування. Особливості вирощування окремих кормових і зернофуражних культур (буркун, еспарцет, люцерна). Культури, сівозміни та технологія вирощування основних культур на піщаних землях.

Самостійна робота: Підбір видів кормових культур для вирощування на використаних кар'єрних виробках і піщаних землях.

Тема 11. Сучасні технології заготівлі кормів

Результати

навчання Кількість годин: Лінк теми на MOODLE та інші електронні ресурси:
ПРН4 лекційні – 2/0,5* <https://exam.nuwm.edu.ua/course/view.php?id=171> (тема 11);

ПРН10 самостійна робота <https://exam.nuwm.edu.ua/course/view.php?id=171#section-4>
– 5/8* (Зінченко, с. 391-427).

ПРН11

Опис теми

Організація збирання та заготівлі сіна, облік і оцінювання його якості. Технологія заготівлі силосу. Зберігання силосу. Силосні споруди. Облік і оцінювання якості силосу. Технологія заготівлі сінажу, його зберігання. Технологія заготівлі штучно зневоднених кормів (трав'яне та січне борошно). Хімічне, біологічне та інші види консервування кормів.

Самостійна робота: Використання сучасних технологій для отримання штучно зневоднених кормів.

Тема 12. Використання природних і культурних пасовищ та сіножатей

Результати

навчання Кількість годин: Лінк теми на MOODLE та інші електронні ресурси:

ПРН4 лекційні – 2/0,5* <https://exam.nuwm.edu.ua/course/view.php?id=171> (тема 12);

ПРН9 практичні – 4/1* <https://exam.nuwm.edu.ua/course/view.php?id=171#section-4>
ПРН11 самостійна робота (Зінченко, с. 127-235);

ПРН13 – 5/8* Методичні вказівки – <https://ep3.nuwm.edu.ua/24997/> (с. 46-60).

ПРН14

Використання природних, створення та використання культурних сіножатей. Травосумішки. Догляд за посівами трав. Прискорене залуження. Технологічні схеми створення культурного пасовища. Основи раціонального використання пасовищ. Технологія випасання тварин. Пасовищний конвеєр. Система поверхневого та корінного поліпшення природних сіножатей і пасовищ, умови його проведення. Удобрення лук.

Опис теми

Практичне заняття 8: Оцінка кормової якості лук.

Практичне заняття 9: Складання схем поверхневого та корінного поліпшення кормових угідь.

Самостійна робота: Оцінка продуктивності та ефективності використання сіножатей і пасовищ.

Форми та методи навчання

Методи та технології навчання:

лекції із застосуванням пояснювально-ілюстративного методу, мультимедійних презентацій, роздаткового матеріалу, таблиць.

Методи та прийоми активізації навчальної діяльності здобувачів під час занять (інтелектуальна розминка, проблемні завдання): здобувачі мають можливість публічного виступу із презентацією окремих питань лекційного матеріалу або практичних занять.

Методи дискусії, дебатів і презентацій: пропонується обговорення проблемних питань, наприклад, «Якими заходами можна підвищити ефективність зберігання кормів?», «Як можна покращити використання в кормовиробництві природних лучних угідь?» тощо.

Логічно-структурні методи планування заготівлі кормів на стійловий період.

Розрахунково-статистичні методи.

Дослідницький метод реалізується під час виконання здобувачами індивідуальних завдань, також шляхом залучення здобувачів до науково-дослідної роботи кафедри, підготовки наукових статей і доповідей на наукових конференціях. Здобувачі всіх форм навчання мають доступ до навчальних матеріалів, методичного забезпечення та інструкцій щодо самостійного опрацювання тем дисципліни на платформі Moodle і в цифровому репозиторії НУВГП. Здобувачі отримують усі необхідні консультації для демонстрації знань і вмінь на наукових конференціях, круглих столах, у публікаціях, аудиторних дискусіях, написанні кваліфікаційної випускової роботи.

Засоби навчання:

під час лекційних і практичних занять використовуються колекційні та ілюстраційні матеріали, застосовуються мультимедійний проектор, ноутбук, бібліотечні та інтернет фонди з програмних питань тваринництва та кормовиробництва, Google таблиці і Google-форми (корпоративна підписка), навчальні посібники, монографії, наукові та популярні статті. Здобувачі використовують методичний матеріал, підготовлений викладачем: презентації, конспекти лекцій, методичні вказівки до практичних занять і самостійної роботи, пропонувані посилання на інтернет-ресурси.

Порядок оцінювання програмних результатів навчання

Оцінювання включає оцінювання за роботу на практичному занятті та за якість виконаного завдання (максимально 36 балів: кожне практичне заняття оцінюється в 4 бали – сумарно $9 \times 4 = 36$ балів), оцінювання самостійної роботи (максимально 24 бали), оцінювання засвоєння теоретичного матеріалу, що проводиться після проведення відповідних занять (максимально 40 балів). Оцінювання проводиться в письмовій і тестовій формах, у тому числі з використанням платформи Moodle ННЦНО. Оцінювання в тестовій формі передбачає два контрольні заходи, що максимально оцінюються по 20 балів кожен (за необхідності з певним коефіцієнтом). Вони включають завдання трьох рівнів складності. Сумарне оцінювання за навчальну дисципліну складає 100 балів. Результати оцінювання виставляються лектором в електронний журнал дисципліни.

Під час оцінювання здобувачі можуть отримувати додаткові бали: виступ на науковій конференції за тематикою дисципліни, публікація за результатами власних теоретичних або практичних розробок за тематикою дисципліни; участь у наукових дослідженнях за тематикою дисципліни; участь у Всеукраїнській студентській Олімпіаді або у Всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт.

Підсумковим контролем є залік, який проводиться після завершення аудиторних занять.

Оцінювання здійснюється згідно нормативних документів: Закон України “Про вищу освіту” ([//zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text](http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text)); Статут НУВГП; Положення про організацію освітнього процесу в НУВГП ([//ep3.nuwm.edu.ua/4088/1/%D0](http://ep3.nuwm.edu.ua/4088/1/%D0)); Положення про семестровий поточний та підсумковий контроль навчальних досягнень здобувачів вищої освіти (<https://ep3.nuwm.edu.ua/15311/>); Система оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти (семестровий поточний та підсумковий контроль) зі змінами та доповненнями (<https://ep3.nuwm.edu.ua/21123/>). Порядок ліквідації академічних заборгованостей у НУВГП <http://ep3.nuwm.edu.ua/4273/>; https://nuwm.edu.ua/index.php?preview=1&option=com_dropfiles&format=&task=frontfile.download&catid=1690&id=2576&Itemid=1000000.

Рекомендована література

Основна:

Вертійчук А. І. та ін. Основи тваринництва і ветеринарної медицини. Київ : Урожай, 2003.

Влох В. Г., Кириченко Н. Я., Когут П. М. Луківництво. Київ : Вища школа, 2004.

Зінченко О. І. Кормовиробництво. Київ : Вища школа, 1994.

Зінченко О. І., Слюсар І. Т. та ін. Кормовиробництво. Практикум. Київ : Нора-Прінт, 2001.

Лановська М. Г. Тваринництво. Київ : Вища школа, 1993.

Макаренко П. С., Демидась Г. І., Козяр О. М. Луківництво. Київ : Нора-Прінт, 2002.

Рослинництво з основами кормовиробництва / за ред. Г. О. Жатової. Суми : ВТД Ун-ська книга, 2003.

Титаренко О. О. Основи тваринництва. Полтава : ПП «Астроя», 2020.

Титаренко В. П., Титаренко О. О. Основи сільського господарства. Практикум : навчальний посібник. Полтава, 2008.

Тринів І. В. та ін. Основи тваринництва. Конспект лекцій. Київ, 2005.

Допоміжна:

Володимирець В. О. Особливості фітоценотичного покриву лук, використовуваних під пасовища. *Актуальні проблеми водного господарства*. Т. 2. Рівне : УДАВГ, 1997. С. 15–17.

Володимирець В. О., Солодка Т. М., Кутуза Д. М., Серков М. О. Сучасний стан рослинного покриву озера Басів Кут і прилеглої території та його синдинаміка (м. Рівне). *Вісник НУВГП. Сільськогосподарські науки*. 2023. 1(101). С. 18–32.

Довідник з кормовиробництва / Упорядник П. С. Макаренко. Київ : Урожай, 1990.

Довідник по сіножатах і пасовищах / за ред. А. В. Боговіна. Київ : Урожай, 1990.

Довідник поживності кормів / за ред. М. М. Карпуся. Київ : Урожай, 1988.

Зінченко Б. С. Багаторічні трави в інтенсивному кормовиробництві. Київ : Урожай, 1991.

Мазуренко В. П. Тваринництво, зоогігієна та ветеринарна санітарія. Київ : Вища школа, 1995.

Рослинництво: Інтенсивна технологія вирощування польових і кормових культур / за ред. М. А. Білоножка. Київ : Вища школа, 1990.

Сарнацький П. Л., Видрін Ю. В., Неждій Ю. П. Зелений конвеєр. Київ : Урожай, 1988.

Технологія виробництва продукції тваринництва / за ред. О. Т. Бусенка. Київ : Вища освіта, 2005.

Інформаційні ресурси в Інтернет

Нові кормові культури. URL: <https://subject.com.ua/agriculture/crop/96.html>.

Нетрадиційні кормові культури. URL: <http://www.tsatu.edu.ua/rosl/wp-content/uploads/sites/20/lekcija-6.netradycijni-kormovi-kultury.pdf>.

Кормовиробництво. URL: <https://buklib.net/books/34611/>.

Сучасні технології заготівлі кормів. URL: <https://studfile.net/preview/5259947/page:69/>.

Польове кормовиробництво. URL: <https://studfile.net/preview/5259947/page:40/>.

Порода та її структура. URL: <https://buklib.net/books/34131/>.

Поєднання навчання та досліджень

Вивчення дисципліни передбачає елементи інтеграції навчальної та науково-дослідної роботи здобувачів. Вона може бути реалізована в процесі проведення цілеспрямованих наукових досліджень. Здобувачі можуть бути залучені до виконання кафедральної наукової тематики. Результати досліджень можуть представлятись на Всеукраїнських конкурсах студентських наукових робіт, хакатонах, start-up конкурсах, круглих столах і конференціях університетського, регіонального та всеукраїнського рівнів, в наукових публікаціях. Із вимогами участі та оформлення робіт можна ознайомитись на сторінці сектору наукової роботи студентів НУВГП <http://nuwm.edu.ua/stud-science/dokumenty>.

ПОЛІТИКИ ЗДІЙСНЕННЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

Перелік соціальних, «м'яких» навичок (soft skills)

Складові навчальної дисципліни сприяють формуванню універсальних, корисних для будь-якого виду діяльності (міжпрофесійних) навичок, які дозволяють швидко адаптуватися до нових умов, змінювати сферу зайнятості, вирішувати нестандартні завдання:

- допитливість, ініціативність, сприйняття нового та нетипового – під час засвоєння теоретичного матеріалу лекційних занять і самостійної роботи для розширення знань із відповідних тем дисципліни;
- цілеспрямованість, наполегливість – під час виконання практичних робіт, а також індивідуальних завдань для отримання додаткових балів;
- адаптивність, командна робота – під час дискусійних обговорень тематичних питань дисципліни, участі в діловій грі, опрацювання практичних кейсів, колективне виконання навчальних завдань і наукових досліджень;
- соціальна обізнаність і відповідальність – як результат урахування організаційно-режимних вимог дисципліни, підтримання зворотного зв'язку та вчасного звітування про виконані види діяльності;
- критичне мислення, лідерство, креативність – розуміння, аналіз, пошук вирішення актуальних практичних проблем у розрізі дисципліни та висвітлення результатів під час навчальних занять, участі у конференціях і круглих столах та/або наукових публікаціях;
- самоосвіта для професійного та особистісного росту – як результат виконання самостійної роботи, зокрема із використанням електронних навчальних ресурсів та інформаційних баз.

Дедлайни та перескладання

Дедлайн навчальної дисципліни визначається графіком навчального процесу та розкладом здачі екзаменаційної сесії.

Перездача контрольних заходів, які проводились у формі комп'ютерного тестування, здійснюється за погодженням із ННЦНО. У випадку незгоди здобувача з результатами комп'ютерного тестування або результатами перевірки письмового завдання, в день проведення контрольного заходу в деканат ННІАЗ подається апеляційна скарга, де аргументовано викладено суть питання. До скарги додається роздрукований варіант усіх відповідей здобувача під час виконання спроби або ксерокопія письмової роботи. Директор ННІ скликає апеляційну комісію щодо розгляду скарги, на яку запрошується здобувач та представник ННЦНО, згідно Порядку звернень здобувачів вищої освіти та інших осіб, які навчаються в Національному університеті водного господарства та природокористування <http://ep3.nuwm.edu.ua/15467/>.

Пропущені практичні заняття можна відпрацювати шляхом самостійного виконання передбачених ходом заняття завдань і їхнього захисту під час консультацій.

Ліквідація академічної заборгованості регламентується відповідним Порядком (<http://ep3.nuwm.edu.ua/4273/>; https://nuwm.edu.ua/index.php?preview=1&option=com_dropfiles&format=&task=frontfile.download&catid=1690&id=2576&Itemid=1000000).

Неформальна та інформальна освіта

Здобувачі мають право на перезарахування окремих результатів навчання набутих у неформальній та інформальній освіті згідно відповідного Положення (https://nuwm.edu.ua/index.php?preview=1&option=com_dropfiles&format=&task=frontfile.download&catid=1299&id=2012&Itemid=100000). Зокрема, здобувачі можуть самостійно на платформах Prometheus, Coursera, edEx, edEra, FutureLearn та інших опановувати програмний матеріал дисципліни для перезарахування результатів навчання. Однак знання та навички, що формуються під час проходження певного онлайн-курсу або його частин, мають відповідати очікуванню навчальним результатам дисципліни/освітньої програми та перевірятись під час підсумкового оцінювання

Правила академічної доброчесності

Організація всіх видів навчальної діяльності в межах дисципліни проводиться згідно Положення про організацію освітнього процесу в Національному університеті водного господарства та природокористування (<http://ep3.nuwm.edu.ua/4088/>).

У випадках виявлення плагіату в процесі виконання завдання, здобувач не отримує бали та повинен виконати завдання повторно, згідно Порядку перевірки навчальних, випускних кваліфікаційних, навчально-методичних та наукових робіт на наявність ознак академічного плагіату в НУВГП (https://nuwm.edu.ua/index.php?preview=1&option=com_dropfiles&format=&task=frontfile.download&catid=1177&id=3225&Itemid=100000000000)

та Положення про академічну доброчесність в НУВГП (https://nuwm.edu.ua/index.php?preview=1&option=com_dropfiles&format=&task=frontfile.download&catid=1177&id=3393&Itemid=1000).

Вимоги до відвідування

Відвідування аудиторних занять здобувачами денної форми навчання є обов'язковим. Відвідування аудиторних занять здобувачами, які навчаються за індивідуальним планом або здійснюють дуальне навчання, погоджується з лектором. У випадку пропуску здобувачем заняття із поважних причин його можна відпрацювати під час консультацій. Розклад консультацій доступний на сторінці кафедри агрохімії, ґрунтознавства та землеробства: <https://nuwm.edu.ua/nni-az/kaf-agz/hrafik-konsultatsii>. Для роботи з інформаційними ресурсами здобувачі мають можливість за необхідності використовувати на заняттях гаджети. Під час карантину заняття проводяться в дистанційній формі з використанням Google Meet за корпоративними профілями.

Правила отримання зворотної інформації про дисципліну

Упродовж терміну вивчення дисципліни, здобувач має право звертатися до викладача за додатковим поясненням лекційної теми, змісту практичних завдань, самостійної роботи усно (під час занять і консультацій), або письмово (корпоративною електронною поштою, через систему повідомлень Moodle). Відвідування консультацій є добровільним. У випадку виконання здобувачем науково-дослідної роботи з тематики дисципліни, за потреби можуть призначатись додаткові індивідуальні консультації в будь-якій зручній для здобувача та викладача формі (аудиторна, онлайн, телефонний зв'язок).

Незалежне оцінювання якості викладання дисципліни проводиться Відділом якості освіти НУВГП (<https://nuwm.edu.ua/struktumi-pidrozdili/vyo/dokumenty>).

Лектор Володимирець В.О., к.б.н., доцент

Автор
Доцент

Віталій ВОЛОДИМИРЕЦЬ

Затверджено

Проректор з науково-педагогічної та навчальної
роботи

Валерій СОРОКА

документ підписаний КЕП
Номер документа СИЛ №314
Підписувач Сорока Валерій Степанович
Підписувач (дані КЕП):
Сертифікат 58E2D9E7F900307B04000000807E2D0054327D00